

> Retouradres Postbus 18601 2502 EP Den Haag

Ministerie van Buitenlandse Zaken
T.a.v. de minister van Buitenlandse Zaken
Postbus 20061
2500 EB Den Haag

Datum	Pagina	Kenmerk
18 juli 2024	1 van 3	2023-0000606998

Betreft
Eindbrief bemiddeling journalist – ministerie van Buitenlandse Zaken

Geachte heer Veldkamp,

Op 10 januari 2023 heeft een journalist bij het Adviescollege Openbaarheid en Informatiehuishouding (hierna: het Adviescollege) een klacht ingediend. Aanleiding voor de klacht was de wijze waarop het ministerie van Buitenlandse Zaken (hierna: het ministerie) een verzoek om informatie behandelt. Het Adviescollege is daarmee verzocht te bemiddelen tussen de journalist en het ministerie van Buitenlandse Zaken.

Met deze brief bevestigt het Adviescollege dat de bemiddeling is beëindigd en informeren wij u dat het Adviescollege niet zal overgaan tot het uitbrengen van een advies. Wij zenden een afschrift aan de journalist en publiceren deze op de website van het Adviescollege.

Aanleiding voor de klacht

De klacht van de journalist richtte zich op het uitblijven van een ontvangstbevestiging of andere reactie op het door hem ingediende Woo-verzoek van 30 november 2022 inzake het misdrijf ecocide. Nadat de journalist contact opnam met het ministerie, bleek dat het Woo-verzoek zonder overleg in behandeling was genomen als een inzageverzoek. Hierdoor kreeg de journalist de indruk dat zijn verzoek niet serieus werd genomen en dat met zijn journalistieke belang geen rekening werd gehouden. Daarop diende de journalist een klacht en bemiddelingsverzoek in bij het Adviescollege.

Resultaat bemiddeling

De journalist had voorafgaande aan de klacht moeite met het verkrijgen van goed contact met het ministerie. Nadat de klacht bij het ministerie bekend werd, is het Woo-verzoek voortvarend door het ministerie opgepakt. Vervolgens heeft het ministerie op 24 maart 2023 een beslissing genomen op een eerste deel van het Woo-verzoek en daarbij in totaal 169 documenten geïnventariseerd en gedeeltelijk openbaar gemaakt. Ook heeft het ministerie voorgesteld om de journalist nadere inzage te geven in fysieke dossiers en documenten die niet bij het Woo-besluit betrokken waren.

De journalist heeft tijdens de bemiddeling zijn zorgen geuit over het niet tijdig overbrengen van oudere dossiers naar het Nationaal Archief. Dit had tot gevolg dat de journalist zich via een Woo-verzoek moest wenden tot het ministerie, waar hij anders had kunnen aankloppen bij het Nationaal Archief. Doordat vervolgens de afhandeling van het Woo-verzoek veel tijd in beslag heeft genomen, moest de journalist zijn onderzoek voorlopig afronden zonder over de gevraagde informatie te kunnen beschikken. Dit terwijl het in een democratische rechtsstaat essentieel is dat journalisten het handelen van de overheid kunnen controleren en het publiek daar (tijdig) over kunnen informeren.

Met instemming van de journalist is de bemiddeling in juni 2024 beëindigd. Het ministerie heeft op voorstel van de journalist toegezegd om de door de journalist geselecteerde fysieke dossiers – die mede aan de hand van een nieuwe zoekslag zijn aangetroffen – te beoordelen en ernaar te streven hiervoor uiterlijk 1 oktober 2024 een nieuw Woo-besluit te nemen. Ondanks het beëindigen van de bemiddeling, zal het Adviescollege de voortgang monitoren.

Tot slot

Snel contact na ontvangst van een Woo-verzoek maakt het mogelijk om de wijze waarop het Woo-verzoek afgehandeld kan worden te bespreken. Het ministerie heeft aangegeven dat de communicatie bij aanvang van dit verzoek beter had moeten zijn. Het Adviescollege rekent erop dat het ministerie in het vervolg Woo-verzoeken van journalisten – maar ook van anderen – altijd adequaat in behandeling neemt en daarbij snel contact opneemt met de verzoeker. Ook vertrouwt het Adviescollege erop dat eventuele achterstanden bij het overbrengen van informatie naar het Nationaal Archief de aandacht hebben.

Het Adviescollege waardeert het dat de journalist en het ministerie zich tijdens de bemiddeling behulpzaam en open hebben opgesteld. Ondanks de lange behandelduur, hebben beide gezocht naar pragmatische oplossingen. Deze zijn uiteindelijk gevonden doordat ook breder is gekeken dan het aanvankelijke Woo-verzoek alsmede door de betrokkenheid van de archivaris en het constructieve voorstel van de journalist. Het Adviescollege wil de journalist en het ministerie van Buitenlandse Zaken dan ook bedanken voor hun inzet tijdens de bemiddeling.

Met vriendelijke groet,

namens het Adviescollege Openbaarheid en Informatiehuishouding

Lydia Bremmer,
secretaris-directeur

BIJLAGE: beknopte beschrijving verloop bemiddeling

Bij de start van de bemiddeling hebben de bemiddelaars contact opgenomen met de journalist en een Woo-behandelaar van het ministerie. De klacht is vervolgens door deze Woo-behandelaar voortvarend opgepakt en er zijn afspraken gemaakt over de behandeling van het verzoek. Doordat onder het verzoek ook oudere fysieke documenten vielen, werd een archivaris van het ministerie betrokken. Mede daardoor is de behandeling van het verzoek op gang gekomen.

Het ministerie heeft op 24 maart 2023 een (deel-)besluit genomen op het Woo-verzoek, waarbij 169 documenten zijn beoordeeld en gedeeltelijk openbaar zijn gemaakt. Deze documenten waren nuttig voor het journalistieke onderzoek, maar openbaarmaking van (een groot deel) van de fysieke documenten ontbrak nog. Daarvoor heeft het ministerie voorgesteld om de journalist inzage te geven in oudere documenten die niet bij het besluit betrokken waren.

Op 12 juli 2023 vond een gezamenlijk gesprek plaats om de openstaande vragen te adresseren. De achterliggende redenen voor het indienen van een klacht alsmede het ontbreken van goede communicatie bij aanvang van het Woo-verzoek zijn daarin aan bod gekomen. Het ministerie gaf aan dat de communicatie niet is verlopen zoals dat zou moeten. Daarnaast zijn de zorgen van de journalist over het niet tijdig overbrengen van dossiers naar het Nationaal Archief besproken en wat de gevolgen hiervan zijn voor zijn journalistieke onderzoekswerk. Ook is de brede toepassing van de i-grond (belang van goed functioneren van het bestuursorgaan) in het besluit van 24 maart 2023 besproken. De journalist heeft hierover zijn zorgen geuit en door het ministerie is een nadere toelichting gegeven op de toepassing van deze uitzonderingsgrond.

Op 29 september 2023 vond een inzage plaats in de oudere fysieke dossiers. Daarbij bleek dat niet alle voor het Woo-verzoek relevante informatie aanwezig was. Op 24 november 2024 hebben de bemiddelaars een bemiddelingsbericht gestuurd naar de journalist en het ministerie. Dit vanwege een discussie die was ontstaan over de samenvatting van het gezamenlijke gesprek en om duidelijkheid te krijgen over de mogelijkheid om de ontbrekende informatie alsnog fysiek in te zien.

Vervolgens is op 15 februari 2024 wederom een inzage gegeven in fysieke dossiers om te bepalen welke dossiers relevant waren in het kader van het Woo-verzoek. Ondanks dat de journalist relevante dossiers kon selecteren, merkte hij op dat voor een deel van de relevante jaren nog steeds geen dossiers waren gevonden, terwijl het onderwerp ook in die jaren gespeeld moet hebben. Volgens de journalist was dan ook te beperkt gezocht, waardoor niet alle relevante dossiers boven water waren gekomen. In samenspraak met de betrokken archivaris is een nieuwe zoekslag aan de hand van nieuwe zoektermen uitgevoerd.

Daarop is door de journalist voorgesteld dat het ministerie de geselecteerde dossiers beoordeelt en uiterlijk 1 oktober 2024 een nieuw Woo-besluit neemt over de openbaarheid van de documenten uit deze dossiers. Het ministerie kon zich in deze aanpak vinden en heeft in juni 2024 laten weten bij de nieuwe zoekslag twee aanvullende dossiers te hebben aangetroffen, deze te betrekken bij het Woo-besluit en ernaar te streven het Woo-besluit uiterlijk 1 oktober aanstaande af te ronden. Daarop is de bemiddeling met instemming van de journalist beëindigd.